

# Ekosofias Nyhetsbrev

MAJ 2014 - TJUGOANDRA ÅRGÅNGEN

## HAVSHÖJNINGEN OHEJDBAR

Det går inte längre att hindra att delar av istäcket smälter undan på Antarktis och får havsnivån att stiga, enligt en ny rapport. De smältande glaciärerna som studerats beräknas få havsnivån att stiga med 1,2 meter under de kommande århundradena, rapporterar nyhetsbyrån Reuters. Forskningsledaren Eric Rignot, knuten till NASA och University of California, jämför utvecklingen med en öppnad vinflaska som ligger på sidan: - En stor del av det västantarktiska istäcket har gått in i ett tillstånd av oåterkalleligt tillbakadragande. Det finns inte längre någon återvändo, säger han till nyhetsbyrån AFP.

Glaciärernas ändrar som finns ute vid Antarktis kuster är belägna under havsnivån, vilket gör dem sårbara för att smälta undan. Dessutom visar radarbilder att det inte finns några bergskedjor under isen som kan bromsa att den smälter.

TT

## HAVET ÄR FULLT AV SKRÄP

Det som en gång var en resurs är idag ett problem. Mängden skräp i havet ökar och stränderna på Västkusten fylls av plast, ett material som bara funnits i vårt samhälle i drygt en generation. Västkusten är extra hårt drabbad på grund av havsströmmarna och blir därmed en form av tipp för Nordsjön. Mycket av skräpet är av mikroskopisk storlek och sköljs ut via avlopp vilket lett till att havsvattnet numera liknar en tunn buljong. Forskning tyder på att dessa små partiklar kan transportera miljögifter in i filtrerande djur och vidare upp i näringskedjan.

*Havsmiljöinstitutet*

## KLIMATFÖRÄNDRINGAR GÖR SVENSKA SJÖAR BRUNA

Klimatförändringar gör svenska sjöar allt mer bruna vilket leder till mindre fisk och krav på bättre reningsverk. Svenska och tyska forskare har genomfört världens mest omfattande kartläggning av sjöars kemi. Slutsatser som forskarna nu drar är att svenska sjöar blir allt brunare av humusämnen och att det är klimatförändringar som står bakom utvecklingen, rapporterar SVT. En högre halt humusämnen i sjöarna kan få ekologiska konsekvenser. Till exempel kan antalet fiskar minska. Brunt vatten får också konsekvenser för våra vattenreningsverk där vi kan behöva ta fram nya reningsprocesser.

## OSÄKERT OM DEPONIER HÅLLER TÄTT

Deponier som ska hålla i tusen år går inte att bygga i dag. Vi vet helt enkelt för lite om hur de olika tätnings- och barriärsystemen fungerar, vare sig de är konstgjorda eller av naturmaterial. Även deponier som ska finnas i över 100 år är osäkra. Det här visar en färsk studie från Avfall Sverige.

- Konstgjorda material bör inte användas i avfallsdeponier som ska ligga i flera hundra år, om det inte direkt kan bevisas att de klarar det, säger deponitekniker Peter Flyhammar, från SGI (Statens Geotekniska Institut) som medverkat i studien. År tidsperspektivet däremot 100 år så kan alla typer av geosynteter (deponimaterial) användas, men även då ska materialen testas för det tidsperspektivet.

- Det går inte att använda vare sig konstgjorda material eller naturmaterial i sluttäckningar eller bottenkonstruktioner med någon säkerhet, säger Peter Flyhammar. Vi vet helt enkelt inte hur materialen reagerar under en så lång tidsrymd som tusen år och vad som händer i deponin.

## SVERIGE SENFÄRDIGT MED KLIMATANPASSNING

Lokala beslutsfattare behöver mer kunskap om klimatanpassning och tar inte alltid frågan på tillräckligt allvar. Det finns en uppfattning att klimatförändringar mest är till gagn för oss i Norden, men inget kan vara mer fel enligt Åsa Gerger Swartling, klimatforskare i Mistra-SWECIA.

- I själva verket finns det en rad negativa effekter på naturens ekosystem och på flera samhällssektorer, effekter som inte är tillräckligt kända, säger hon.

Skogsägare märker redan nu att tjälen i marken har minskat vilket lett till en ökning av körskador från tyngre fordon. Större resurser måste också läggas på vattenavrinning och dikesrensning på grund av översvämningar.

– Klimatanpassning är till stor del lokal. Många av de viktiga besluten tas lokalt, i synnerhet i Sverige med så starka kommuner. Kommunerna kan lära av varandra i högre grad och vi forskare behöver föra ut vår kunskap. Vi har en viktig uppgift att inte bara skriva vetenskapliga artiklar för en akademisk publik, utan att även skriva populärt, säger Åsa Gerger Swartling.

---

## POLY- OCH PERFLUORINERADE ALKYLSTANOR (PFAS) I DRICKSVATTEN

Läckaget av giftiga PFAS-ämnen till dricksvatten är en av de största kemikalieolyckorna i Sverige i modern tid.

– Tyvärr har varken forskare eller myndigheter avslöjat det här i rimlig tid. Det säger Åke Bergman, en av världens ledande forskare inom miljökemik och professor vid Stockholms universitet.

Flera kommuner i Sverige har upptäckt högfluorerade ämnen i marken och i dricksvattnet. För att hitta lösningar på detta problem har Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket nu startat ett nätverk för bland annat myndigheter, forskare, länsstyrelser, kommuner och vattenproducenter.

---

## STÖD TILL GRUVINDUSTRIN GÖR METALLÅTERVINNING OLÖNSAM

Potentialen för återvinning för metaller är enorm. Men miljarderna i statliga subventioner till gruvindustrin och pålagor på återvinning bidrar till att göra metallåtervinning olönsam.

Det visar Nils Johansson, doktorand vid Linköpings universitet, i en vetenskaplig artikel nyligen publicerad i Resources Policy.

För vissa metaller, som koppar, har vi redan i dag brutit ungefär hälften av de kända reserverna ur jordskorpan.

Potentialen för återvinning är därför enorm. Vissa metaller återvinns idag till viss del, medan andra – som de sällsynta jordartsmetallerna – inte återvinns alls.

– Stor kraft läggs ner på att prospektera och bryta metaller ur jordskorpan, medan vi låter de metaller som vi kanske redan har i handen, i mobiltelefonen, gå förlorade, exemplifierar Nils Johansson.

*Miljö Online*

---

## FÖRETAG FÅR BÖTER FÖR MILJÖBROTT

Myndigheter i Kina har bötfällt 652 industrianläggningar för brott mot miljöregler de senaste fyra månaderna, som ett led i den ökande kampen mot luftföroreningar. Ilskan är stor över att folk dör i förtid på grund av den usla luften, inte minst i huvudstaden Peking.

Premiärminister Li Keqiang utlovade i mars "krig" mot föroreningarna och regeringen söker sätt att minska beroendet av den bränsleberoende tunga industrin.

*TT*

---

## VINNARE AV GÖTEBORGSPRIS 2014.

Göteborgspriset för hållbar utveckling 2014 har temat Banbrytande ledarskap för ett globalt näringsliv.

Vinnare är Paul Polman, som, genom sitt ledarskap, visar ett stort mod och engagemang som inspirerar inom en global företagsvärld där miljö och sociala värden ofta hamnar i skymundan av mer kortsiktiga kommersiella intressen. Polman, som blev koncernchef för Unilever år 2009, påbörjade en genomgripande kursändring mot en mer hållbar verksamhet, bland annat genom Unilevers "Sustainable Living Plan". Hans utgångspunkt är "You cannot grow a healthy business in an unhealthy society". Målet är att till år 2020 halvera företagets miljömässiga fotavtryck och öka dess positiva påverkan på globala hälsa, välmående arbets- och levnadsvillkor, samtidigt som företaget ska växa.

---

## HÅLLBARA INVESTERINGAR LÖNSAMT FÖR SVENSKA KYRKAN

Svenska Kyrkans satsning på mer hållbara investeringar och utfasning av kol- och oljebolag i portföljen är inte bara bra för klimatet - det är också lönsamt.

- Svenska kyrkan tar tydligt ställning i klimatfrågan och vi tror även att det är smart rent finansiellt, inte minst med tanke på att större delen av de fossila reserverna i marken riskerar att bli värdelösa om vi ska hålla oss inom tvågradersmålet, säger finanschefen Anders Thorendal.

*MiljöAktuellt*

---

## REKORDFÖRSÄLJNING HOS SYSTEMBOLAGET

Första kvartalet hos Systembolaget visar på en rejäl försäljningsökning för ekologiska produkter. Försäljningen ökade med hela 65 procent under årets tre första månader. Det är framför allt kategorin vin som ökar (+77) och alkoholfria ekologiska alternativ (+67).

- Vi har haft ekologiskt högt upp på agendan länge. Antalet lanseringar och produkter ökar stadigt och det är roligt att det uppskattas av kunderna. Men det gäller framförallt vin. På öl är tillgången av ekologiska produkter än så länge inte tillräckligt stor. En möjlighet för ölproducenterna, säger Systembolagets inköpschef Sara Norell.

*Ekoweb*

---

## FÖRETAGARE FIXADE EGEN ELBILSPOL

Sisjön fått sin första elbilspol och det är företagare i området som tagit initiativ till den. "Vi började med elcyklar för

ett och ett halvt år sedan för att folk inte skulle ta bilen korta sträckor, och det fick vi väldigt positiv respons på, säger en av företagarna, Daniel Carlsson. Förutom cykeluthyrning och elbilspool har företagarna i området sponsrat en egen busslinje till området.  
Sveriges Radio

---

### **FORTSATT STARKT STÖD FÖR VINDKRAFT**

Trots att vindkraften fyrdubblats vill 61 procent av svenskarna att vi ska "satsa mer" på vindkraft än vad vi gör i dag. Det framgår av SOM-institutets årliga energimätning.

– Politikerna bör veta att det är åtta gånger så många som vill öka eller fortsätta satsningen på vindkraft, jämfört med hur många som vill dra ned på takten, säger Annika Helker Lundström, vd Svensk Vindenergi, i ett pressmeddelande.

SOM-studien visar också att andelen som vill bygga nya kärnkraftverk blir färre och färre.

*Veckans Klimatnyheter*

---

### **STORFÖRETAG SATSAR PÅ FÖRNYBAR ENERGI – IKEA SKA BLI SJÄLVFÖRSÖRJANDE**

Google gör det, liksom Microsoft, Toyota och Apple. Allt fler storbolag satsar på förnybar el. Även svenska LKAB, SCA och Holmen är med på tåget. Mest satsar Ikea som räknar med att vara självförsörjande på el om några år. Listan på företag som satsar på egenproducerad vindenergi blir allt längre, både i Sverige och internationellt. I dag väljer allt fler företag att direktinvestera i förnybar energi, inte minst i vindkraft. Hittills har Google investerat över en miljard i olika sol- och vindenergiprojekt. IKEA har investerat i vindkraftparker och installerat 550 000 solpaneler på Ikea-byggnader i nio länder.

---

### **VOLVO PERSONVAGNARS UPPMÄRKSAMMADE REKLAM MED ARTISTEN ROBYN FÅR BASSNING AV KONSUMENTVERKET**

Miljöpåståenden som "vår största miljöåtgärd någonsin", förekommande såväl i reklamfilmen som på reklambanners på nätet, kritiseras då de anses ge ett vilseledande intryck av produktens miljöfördelar.

– Vi vill inte att man använder sig av sådana oprecisa och vaga miljöargument i marknadsföring, där man inte förklarar vad det är man menar. Det spelar ingen roll om man kan läsa sig till den informationen i ett senare skede, affärsbeslutet fattas redan när man ser reklamen, säger Konsumentverkets jurist Ulf Stefánsson.

Konsumentverket anser att marknadsföringen är otillbörlig, och Volvo har nu tre veckor på sig att ändra eller förtydliga reklamen innan KV går vidare med ärendet.

*DN*

---

### **VÄRLDENS FÖRSTA VINDKRAFTSSAMHÄLLE**

Kanarieön El Hierros blir till sommaren världens första ö med självförsörjning av förnybar energi. Vatten- och vindkraft överstiger snart energibehovet för öns 10 000 invånare samt deras energikrävande avsaltningsanläggningar. Överskottet från vindkraftverken kommer att användas för att pumpa vatten från hamnen till en vulkankrater 700 meter över havet. Vatten som sedan kan användas till vattenkraft under vindstilla perioder. Upplägget beräknas minska öns koldioxidutsläpp med 18 700 ton per år.

#### **Grundläggande miljöutbildning - den 25 september 2014**

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande. Seminariet ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Se vår hemsida för närmare detaljer – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)

#### **IPCC:s femte klimatrapport - risker och möjligheter för företag?**

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av IPCC:s senaste klimatrapporter. Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Se vår hemsida för närmare detaljer – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För att prenumerera klicka på länken i huvudet.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus; [romanus@ekosofia.se](mailto:romanus@ekosofia.se), eller 031 - 708 66 51.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg; [magnus.ruberg@ekosofia.se](mailto:magnus.ruberg@ekosofia.se) eller 031 - 708 66 52.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång. Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod. Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg

För ytterligare information – [www.ekosofia.se](http://www.ekosofia.se)

Ekosofia AB - Anders Carlssons gata 7, 417 55 Göteborg - Tel 031 - 708 45 50